

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/159/2022
Identifikačné číslo spisu:	8421200085
Dátum vydania rozhodnutia:	24.10.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:8421200085.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, v právnej veci navrhovateľov 1/ U. C., nar. XX. W. XXXX, bývajúcich v G.Ž., B. X, 2/ Z. C., nar. X. M. XXXX, bývajúcich v G.O., B. X, proti odporcovi Z. C., nar. XX. Z. XXXX, bývajúcemu v Z. H., R. F. XX, zastúpenému JUDr. Petrom Servátkom, advokátom so sídlom v Leviciach, Pri Podlužianke 3, o zvýšenie výživného a o návrhu otca na zníženie výživného, vedenej na Okresnom súde Kežmarok pod sp. zn. 5Pc/1/2021, o dovolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 28. februára 2022 sp. zn. 8CoP/1/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Kežmarok (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 19. októbra 2021 č. k. 5Pc 1/2021-93 zmenil rozsudok Okresného súdu Kežmarok zo 4. septembra 2018 sp. zn. 6P/74/2013 tak, že zvýšil výživné na dcéru U. C. zo sumy 100,- eur na sumu 150,- eur mesačne, ktoré je otec Z. C., povinný prispievať do 15. dňa v mesiaci k rukám navrhovateľky v 1. rade, od podania návrhu do budúcnosti (výrok I); zmenil rozsudok Okresného súdu Kežmarok zo 4. septembra 2018 sp. zn. 6P/74/2013 tak, že zvýšil výživné na syna Z. C., zo sumy 80,- eur mesačne na sumu 130,- eur mesačne, ktoré je otec Z. C., povinný prispievať do 15. dňa v mesiaci k rukám navrhovateľa v 2. rade, od podania návrhu do budúcnosti (výrok II). V prevyšujúcej časti návrh na zvýšenie výživného zamietol (výrok III). Dlhé výživné za obdobie od 13. 01. 2021 do 15. 10. 2021 pre navrhovateľku v 1. rade vo výške 500,- eur a pre navrhovateľa v 2. rade vo výške 500,- eur povolil otcovi splácať v mesačných splátkach po 30,- eur mesačne na navrhovateľku v 1. rade a po 30,- eur mesačne na navrhovateľa v 2. rade, počnúc mesiacom november 2021, spolu s bežným výživným k rukám navrhovateľky v 1. rade a navrhovateľa v 2. rade, až do úplného zaplatenia pod stratou výhody splátok (výrok IV). Návrh otca na zníženie výživného zamietol (výrok V). Žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok VI). V odôvodnení rozhodnutia poukázal na ustanovenia § 62 ods. 1, 2 a 5, § 75 ods. 1, § 78

ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“). Súd prvej inštancie vzhľadom na zistený skutkový stav veci, najmä s poukazom na zistené zmeny pomerov na strane navrhovateľov, ktoré im podstatným spôsobom zvýšili výdavky, ako aj na zistené príjmy otca a jeho potencionálne možnosti dosahovať príjem, dospel k záveru, že je v možnostiach a schopnostiach otca prispievať na výživné tak, ako mu bolo výrokom rozhodnutia určené, vo zvyšku návrh navrhovateľov zamietol. Návrh otca na zníženie výživného ako nedôvodný zamietol s poukazom na preukázané dôvody na zvýšenie výživného u oboch navrhovateľov. O trovách konania rozhodol podľa § 57 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie odporcu rozsudkom z 28. februára 2022, sp. zn. 8CoP/1/2022 potvrdil ako vecne správny rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania (§ 52 CMP). Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, osvojil si dôvody napadnutého rozhodnutia a v celom rozsahu na ne poukázal. Uviedol, že možnosť zmeny súdneho rozhodnutia o výživnom v zmysle ustanovenia § 78 ods. 1 zákona o rodine je podmienená nie akoukoľvek zmenou pomerov, ale výraznou zmenou okolností, ktoré boli podkladom predchádzajúceho rozhodnutia súdu o výživnom. Pôjde o také zvýšenie či zníženie príjmu, ktoré ovplyvní celkovú situáciu povinného a to nielen na krátky čas. Odporca pritom záver súdu prvej inštancie, že od posledného rozhodnutia súdu nepochybne došlo k výraznej zmene pomerov na strane navrhovateľov, nenamietal. Preto odvolací súd posúdil len právny význam tvrdenia otca v odvolaní, že k zásadnej zmene pomerov na jeho príjmovej strane nedošlo, s ktorou námietkou sa však vysporiadal už súd prvej inštancie v bode 28 napadnutého rozhodnutia a odvolací súd naň poukázal. Ak príjem otca postačoval na platenie doterajšieho výživného, pričom odporca z vlastného rozhodnutia nepoberá za prácu pre firmu žiaden príjem, úvahe súdu prvej inštancie, že je v jeho schopnostiach a možnostiach si príjem zvýšiť a pokryť tak výdavky spojené so zvýšeným výživným, nemožno nič vyčítať.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie odporca (ďalej aj „dovolateľ“), prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, pretože súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Namietal, že nedošlo k zásadnej zmene pomerov v jeho príjmoch a súdy nesprávne vyhodnotili jeho schopnosť ako otca podľa ustanovenia § 62 ods. 2 zákona o rodine prispievať na výživu svojich detí. Uviedol, že nemá žiaden príjem, nie je vedený ako nezamestnaný, je jediným spoločníkom a konateľom spoločnosti F. nie je však zamestnaný vo vlastnej firme, ide o neplatenú funkciu. Odvody si platí sám. Firmu prevádzkuje v nehnuteľnosti, ktorú musel zrekonštruovať a vybaviť sociálnym zariadením, pričom v týchto priestoroch aj býva. Zisk spoločnosti vracia späť do firmy, z firemného účtu si posiela peniaze na bežný účet ako do pokladne, ide však o prostriedky určené na podnikanie a nie na osobnú spotrebu. Živia ho rodičia a priateľka. V súdnom konaní vyhlásil, že rozhodnutie o prerozdelení zisku spoločnosti vykonal ako zodpovedný manažér a každý výdavok musí byť riadne zaúčtovaný, na aký účel bol použitý a doložený daňovým dokladom, nie je možné uhrádzať výživné z účtu firmy. Súdy nesprávne vyhodnotili, že finančné prostriedky vo vlastníctve firmy F. ktoré sa objavili na osobnom účte odporcu, sú jeho osobným majetkom a tak dospeli k nesprávnemu rozhodnutiu a odmietli jeho argumentáciu ohľadne príjmovej situácie vo vzťahu k vyživovacej povinnosti. Navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zmenil.

4. Navrhovatelia k podanému dovolaniu uviedli, že žiadajú potvrdiť napadnuté rozhodnutia súdov nižších inštancií. Mali za to, že ich rozhodnutia sú vecne správne a zohľadňujúce zmenu pomerov, ktorá nastala. Skutkový stav bol zistený správne, pričom pracovný stav otca je jeho osobnou voľbou a je povinný znášať následky svojho konania, ktoré nemôže ísť na ujmu detí.

5. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci upravenej v Civilnom mimosporovom poriadku. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže § 76 CMP neobsahuje

odlišnú právnu úpravu dovolania podaného vo veci výživného medzi rodičmi a deťmi, prípustnosť dovolania odporcu bola posudzovaná podľa ustanovení CSP.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie odporcu je potrebné ako neprípustné odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Dovovací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu, sp. zn. 4Cdo 192/2021, 7Cdo 136/2020, 9Cdo 317/2021, 9Cdo 237/2020).

8. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (por. 9 Cdo/72/2020, 9 Cdo/260/2021, 9Cdo 254/2021).

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namieste je skôr reštriktívny výklad (por. 9 Cdo/72/2020, 9 Cdo/260/2021, 9Cdo 254/2020).

10. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovovací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 ods. 1 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnene uplatnený dovolací dôvod. Dovovacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovovacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP); v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP je dovovacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

11. Vyššie naznačenej mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

12. V danom prípade dovolateľ uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto skúmal, či v konaní došlo k dovolateľom namietanej vade zmätočnosti.

14. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

15. Dovolateľ sa v dovolaní v súvislosti s vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP nestotožnil s rozhodnutiami súdov nižšej inštancie, podrobil ich kritike, pričom polemizoval s ich skutkovými závermi a vytýkal súdom nižšej inštancie, že neprihliadli na jeho argumentáciu týkajúcu sa jeho príjmov a zopakoval skutkové tvrdenia zo základného konania, ktoré podľa jeho názoru mali sudy zohľadniť a mali viesť k prijatiu záveru, že jeho príjmová situácia sa nezmenila. Tu treba zdôrazniť, že z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu (účastníka konania) nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

16. Pokiaľ dovolateľ nesúhlasí s tým, ako sudy nižšej inštancie posúdili v danom prípade jeho schopnosti, možnosti a majetkové pomery zistené na základe vykonaného dokazovania, dovolací súd zdôrazňuje, že sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f) CSP (por. 9Cdo/248/2021, 9Cdo 73/2020, 9Cdo 121/2020). Zároveň (ani prípadné) nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu, nie sú v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (por. 4Cdo 229/2020, 6 Cdo 69/2020, 9 Cdo 209/2020, 7Cdo 187/2021).

17. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania aj z právnych záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie (vyčítajúc súdom nesprávnu aplikáciu ustanovenia § 62 ods. 1 zákona o rodine), dovolací súd uvádza, že už podľa predchádzajúcej úpravy občianskeho súdneho konania dospel najvyšší súd k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci (viď R 54/2012 a tiež 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Podľa právneho názoru najvyššieho súdu nie je po 1. júli 2016 žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Na tom, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá dovolateľom tvrdenú vadu zmätočnosti, zotrval aj judikát R 24/2017 a tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 94/2017, 4 Cdo 47/2017, 5 Cdo 145/2016, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 76/2018, 9 Cdo 154/2021).

18. Z vyššie uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie podané odporcom podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nie je prípustné, preto ho odmietol ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP.

19. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa ustanovenia § 453 ods. 1 CSP v nadväznosti na ustanovenie § 52 CMP a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.